

SVOBODNA SLOVENIJA

ESLOVENIA LIBRE

AÑO (LETO) XXX (24)

No. (Štev.) 13

BUENOS AIRES

1. aprila 1971

Čile pred odločitvijo

Prihodnjo nedeljo, 4. aprila, bodo v Čilu občinske volitve. Čeprav so v preteklih letih bile te volitve smatrane bolj „notranja čilska zadeva“ jim sedaj, zaradi izrednega položaja v katerem se država nahaja, znotraj in zunaj njenih meja dajejo izredno važnost. Tako vladujoča Unidad popular (skupek KP, socialistov in manjših levičarskih skupin), kot opozicija, katero sestavljajo Krščanski demokrati in Narodna stranka, so večkrat zatrdili, da ne pripisujejo občinskim volitvam kakšne veljavnosti „referenduma“. A po šestih mesecih levičarske vlade bo nedeljski izbor gotovo služil kot termometer, kako Čilenci gledajo na svoj sedanjí položaj.

Predsednik Allende je zadnje dni večkrat skušal narod prepričati o potrebi, da odda vladi glas zaupanja, vendar so kljub kratki dobi vladanja razne napake že tako vidne, da ta demagoška gesta verjetno ne bo prinesla Allendeju zaželenega učinka. „Zmagali bomo“, je predsednik zagotovil še na enem izmed zadnjih volilnih govorov, ko je pozival zbrane prišaste na trgu Ustave v Santiago. Vendar je bilo opaziti med tem zborovanjem in zborovanji njegove predsedniške volilne kampanje precej razlik. Najprej že stroga policijska kontrola: Allende se boji, in vzrok tega strahu meče na „desničarske elemente“, ki naj kujejo zaroto proti njemu. Sprememba pa je bila tudi v vsebini govora: predsednik je moral pač priznati da je inflacija, iz katere se je skoraj norčeval še pred letom dni „danes najtežji problem, ki ga Čile mora rešiti“. In kako naj ga reši? Allende je pokazal na rešitev, ki se pa bije z vsem njegovim opevanim programom. „Delavci naj ne zahtevajo prevelikih povzic“, je skoraj prosil v svojem govoru.

Pa niso le delavci in njihove plače edini vladni problem. Niti ne edina točka, v kateri si volilni program in vladna politika Allendeja nasprotujeta. Prav zadnje dni so v južnih predelih, v okrajih Talca, Temuco in Chillán, razjarjeni kmetje zasedli urade Državne korporacije za agrarno reformo. Zahtevali so lastniška potrdila za zemljo, katero so po Freijevih načrtih agrarne reforme prejeli v last. Sedanja vlada naj bi te načrte še poglobila. A v čem je bila ta poglavitna? Allende je po svojem agrarnem ministru izjavil, da kmetje razdeljene zemlje ne bodo dobili v last niti potem, ko se že izteče doba „komunitarne preizkušnje“, ki jo je uvedel krščanski demokrat Frei. Vso zemljo, ki jo je Freijeva vlada razdelila, in to, ki so jo sami zaplenili, bodo enostavno podržavili (niti niso uporabili izraza „nacionalizirali“). Med malimi kmeti, ki so s Freijevimi ukrepi prišli do svojega kosa zemlje, pa tudi med tistimi, ki so upali v dobrotomernost sedanje vlade, je nastalo besno razpoloženje: opeharili so jih za njihove upe.

Pa ni le v agrarni politiki Allendejeva vlada zagrešila nad svojimi obljubami. Napovedana sanacija gospodarstva in zboljšanje gospodarskega stanja je utopijska. Kljub kratki dobi, se je položaj tako poslabšal, da ni dvoma o tem, kam bo vodila pot, če opozicija ne prisili vlado, da svoje korake preusmeri.

Bivši predsednik Frei je prav to vladno politiko v torek, 30. marca ostro kritiziral. Obsojal je zlasti „brezglavo razdajanje“, ki je imelo predvsem demagoški značaj. „Vlada je podvzela težke in zmotne gospodarske ukrepe“, je dejal Frei, „ki bodo kasneje izzvali val novih davkov. Danes je vse le praznik razdajanja, jutri pa bo to povzročilo neozdravljiv glavobol.“

Čile se nahaja pred važnim korakom. Če bi glasovi, ki jih bo prejela vlada, narasli v primeru z zadnjimi predsedniškimi volitvami, Allende ne bo dvomil niti trenutke: svojo politiko „socializacije“ države bi izpeljal do konca. V nasprotnem primeru pa, če narastejo glasovi opozicije, je to lahko zadnja možnost, da Čile ne bo zapustil demokratične poti.

OKOSTENELOST KP NA LJUBLJANSKEM OKROŽJU

VEDNO BOLJ SO ZAPRTI ZA STVARNOST

Da komunizem v Sloveniji s svojim nazorom ni mogel prodreti, ni nobena novost. To je bilo ves čas komunistične oblasti opaziti na deželi. Da pa tudi mesto v tem ne zaostaja, da se tudi v sami Ljubljani in njenem okolju komunisti srečujejo z vedno večjimi notranjimi problemi v partiji, to je pa bil praktično prisiljen priznati sam predsednik Centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije Franc Popit.

Ljubljansko okolje je bilo za partijo med revolucijo in tudi takoj po njej bistvene važnosti. Še sedaj se na tem področju nahaja četrtna vseh vpisanih slovenskih komunistov. Ker delo partije še daleč ni tako učinkovito, kot bi si vodstvo želelo, je predsednik CK Popit v začetku marca obiskal več krajev in področij v ljubljanskem okolju. Njegove ugotovitve, ki jih je nato povedal po ljubljanski televiziji, so porazne za partijo samo. Predstavljajo pa tudi jasno sliko, ki nam jo je Popit nehoti posredoval o tem, kako tečejo razmere doma. Položaj sicer v emigraciji dobro poznamo, a ni odveč, če o tem dobimo potrdilo iz ust samega vodje slovenskih komunistov.

„Če bi bila organizacija ljubljanskih komunistov boljša, popolnejša, bi se lahko bolje čutila njihova aktivnost in večji vpliv na politiko“, trdi Popit, in nato dodaja: „Včasih se dobi vtis, da o politiki odloča razmeroma ozek krog ljudi (!!)... Zato se, po mojem mnenju, čuti pogosto pri komunistih občutek nemoči.“

Kakšen je vpliv delavskih organiza-

cij in komunistov v njih, lahko razvidimo iz sledečih izjav: „Imam vtis, da so organizacije in člani ZK v delavskih organizacijah pogosto izolirani in obsojeni na razpravljanje in odločanje samo o svojih internih problemih, pogosto pa je še slabše z organizacijami ZK na terenu. Skratka, sedanja organizacija, po mojem vtisu, slabi vpliv komunistov, posebno iz delovnih organizacij na široko politiko na nivoju občine, mesta in republike.“

V kakšno okostenelost je partija zašla po petindvajsetih letih neomejenega vladanja, nam pokaže Popit, ko pravi, da je „marsikje nevarnost, da se organizacije spreminjajo v prosvetiteljske krožke, v katerih se od časa do časa drži kako predavanje.“

Ob takem stanju je pač popolnoma naravno, da partija in njeni člani izgubljajo iz rok krmilo položaja. V narodu samem pa vstajajo nove sile, ki mimo partije in preko nje, že začrtavajo za slovenstvo nove poti. Da to ni teorija, temveč resničnost, prizna Franc Popit. Saj je v istem televizijskem programu dejal: „Zaradi neodgovornosti in aktivnosti članov ZK zaradi pomanjkanja idejne in akcijske enotnosti, komunisti ne pokrivajo dovolj družbenopolitičnega prostora, zato odpiramo možnost drugim silam, da se pojavljajo v praznem prostoru.“

Ali to stanje pomeni bližajoči se propad komunistične partije? O tem smo trdno prepričani in v to moramo zastaviti vse svoje sile.

Intervju s kiparjem Goršetom

DELO V AMERIKI IN EVROPI

V dneh od 14. do 28. februarja leta 1971 se je kipar France Gorše mudil v Kanadi v Torontu in Hamiltonu. V improvizirani ateljeju v hiši pri Šušteršičevih v Stoney Creeku, je ustvaril vrsto del in pripravil razstavo v slovenski cerkveni dvorani v Hamiltonu. Goršetova prisotnost je zbudila pozornost tudi v kanadski javnosti. Na dan razstave, v nedeljo, 28. februarja so kanadski Slovenci počastili kiparja Goršeta in priredili kulturni večer z bogatim sporedom. 13. marca pa je kipar Gorše imel z g. Zrcnem na slovenski oddaji radio postaje v Torontu sledeč intervju.

ZRNEC: France, na ameriškem kontinentu ti je steklo skoraj 20 let življenja. Iz Združenih držav si rad prihajal k Slovencem v Kanadi. Ali te smem vprašati: kaj ti pomenijo kanadski Slovenci?

GORŠE: Kanadski Slovenci mi pomenijo mnogo. Med njimi sem našel dobre prijatelje in častne izjeme — ljubitelje umetnosti. Oni so bili dejansko med prvimi na tej celini, ki so se zanimali za mojo umetnost ter mi nudili možnost umetnostnega delovanja. Naj na kratko povem: opremil sem jim prvo cerkev — cerkev Marije Pomagaj v Torontu in cerkev Brezmadežne v Novem Torontu. Pa tudi razstavljal sem večkrat v Torontu, sam in z drugimi umetniki.

ZRNEC: Hvala lepa! In katere so značilnosti tvoje umetnosti v teh letih Amerike?

GORŠE: V letih mojega bivanja in delovanja v Severni Ameriki je moja umetnost naredila dokaj dolgo pot, pot neprestanega razvoja. Moja umetnost je precej različna od one, ki sem jo imel doma v Evropi. Stilistično sem vsaj formalno zašel v abstrahiranje in njena oznaka je: najbližja gotiki. Formalno je dematerializirana in najbolj poudarja duhovnost vsebine.

ZRNEC: Torej moderna gotika. Katera pa so tvoja najpomembnejša dela v Kanadi in čigava last so?

GORŠE: Kot najpomembnejša dela so: križeva pota v obeh slovenskih cerkvah v Torontu; upodobitev 4 slovenskih škofov v žgani glini, zlasti škof Baraga v dvorani Marije Pomagaj. Dalje: Rojstvo — orešec; Mladost in Odmev v orehovem lesu; last dr. Vojka Bratine in še: kip Barage

v mahagoniju ter Dobri pastir v bakru; oboje last Toneta Zrneca.

ZRNEC: Oprosti, radovedni smo najnovejšega. Kaj si ustvaril v teh dneh pri Janezu Šušteršiču?

GORŠE: V teh 12 dneh mojega gostovanja pri Šušteršičevih sem izvršil več plastik, modeliranih v glini: šest poprsij ter kip Gorenjske narodne noše v velikosti treh čevljev.

ZRNEC: Škofu Baragi si posvetil ne le pozornost, ampak tudi ljubezen. Kot vicepostulator Baragove beatifikacije in kanonizacije želim vedeti, kolikokrat si upodobil Barago v plastiki in risbi?

GORŠE: Škofa Barago sem do sedaj upodobil osemnajstkrat v raznem materialu in različni velikosti. Eden izmed kipov je v obliki reliefa v slovenski kapeli v Marijinem svetišču v Washingtonu. V risbah pa sem Barago upodobil skoraj nešteto krat. Tako vidiš ga znam že, kar na pamet.

ZRNEC: Čestitam! Prepričan sem, da bo Baraga tvoj poseben priprošnjik pri Bogu. Odšel boš v Evropo. Kakšni so tvoji načrti za bodočnost?

GORŠE: Moji načrti za bodočnost?

ZRNEC: Da, kam te vleče srce?

GORŠE: Zadnje dni marca se bom preselil v Evropo. Naselil se bom v Rimu. Potem bom odšel na Koroško, kjer me čaka mnogo naročenega dela: delo me čaka tudi v Mariboru, Celju, žalcu in Ljubljani. Nato se bom vrnil spet na priljubljeno Koroško, v Korte.

ZRNEC: Prisrčna ti hvala za pozornost in informacije! Želimo ti ljubelega zdravja, mnogo uspehov in zadovoljstva in vsega dobrega!

Condenas a muerte en Cuba

Todavía tenemos presente en la memoria, como Castro, en cuanto llegó al poder por métodos revolucionarios, empezó a llenar las prisiones con sus opositores y a cuántos de ellos envió al paredón. Pero se equivoca, quien piensa, que esa orgía sangrienta ya terminó y que el comunista Castro se democratizó. Al contrario!

Según los clásicos procedimientos de la „justicia“ expeditiva cubana, acaba de celebrarse un nuevo proceso en La Habana contra varios cubanos, acusados de actividades contrarrevolucionarias. Trátase de militantes de una organización anticomunista (Alfa 66), que habían entrado clandestinamente en Cuba durante el año último.

Diez de ellos fueron condenados a muerte y el resto a penas que van de 5 a 30 años de cárcel. Aunque las informaciones de origen castrista no hayan dicho nada sobre la suerte final de los diez condenados a muerte, es de temer que ya hayan sido fusilados. En efecto, tal es la costumbre en Cuba: menos de 24 horas después de las condenas, éstas son ejecutadas.

Smrtne obsodbe na Kubi

Dobro se še spominjamo, kako je Castro takoj po revoluciji in prevzemu oblasti na Kubi začel zapirati svoje nasprotnike in jih veliko dal postaviti ob zid. Toda moti se, kdor misli, da se je krvava morija nehala in se je komunistični Castro demokratiziral. Toda ne!

Po vseh klasičnih pravilih kubanske „pravice“ se je v Havani pred kratkim izvršil proces proti raznim „protirevolucionarjem“. Ti so bili člani protikastroistične organizacije Alfa 66, ki so lani ilegalno prišli na Kubo.

Od teh jih je bilo deset obsojenih na smrt, ostali pa na 5 do 30 letno ječo. Čeprav kastroistične informacije ne omenjajo več usode tistih desetih obsojenih na smrt, je skoraj gotovo, da so bili že ustreljeni. Saj je taka navada na Kubi: 24 ur po obsodbi na smrt se ta izvrši.

Goriška in Primorska

OBČNI ZBOR ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE V GORICI

Zveza slovenske katoliške prosvete v Gorici je imela marca svoj letni občni zbor. Na njem je zveza pregledala delovanje v obdobju 1970-71, pa tudi usmerila pogled na veliko delo, ki jo še čaka v bodočnosti. Omenimo naj tudi, da je bil ponovno izvoljen za predsednika dr. Kazimir Humar, ki že od leta 1962 stoji na čelu organizacije.

Poročilo odbornikov in posameznih društev so bila izčrpna in so izpričala res izredno kulturno razgibanost goriških Slovencev v preteklem letu. Predsednik dr. Humar je zlasti poudarjal pozitivne korake v smislu večje povezanosti vseh slovenskih sil v boju za narodne pravice, pa zlasti na delu za kulturni razcvet zamejskih Slovencev.

Posebej so poročali tudi tajnik Zveze Marijan Terpin, za njim pa med drugimi tudi Z. Piščanec za SKPD „Mirko Filej“, prof. Silvan Kerševan o moškem zboru „Mirko Filej“, Marika Koršič o delovanju SKAD-a, Karel Lavrenčič v imenu društva „Hrast“ v Doberdobi, Kazimira Blažič je poročala o kulturni dejavnosti v Podgori, Edvard Hlede o delovanju društva „F. B. Sedej“ v števverjanu in Majda Zavadlav o prosvetnem društvu „Štandrez“.

Zlasti je bilo zanimivo, da je bila večina poročevalcev iz vrst mlade generacije, saj se tudi mladi na Goriškem res lepo udeležujejo v slovenskem kulturnem življenju.

Zvezi za lepo uspelo dobo naše čestitke; v naprej jim pa želimo še vedno lepših in bogatejših uspehov v prid našim rojakom na Goriškem.

Polemika o Valvasorjevi „Slavi“

Mladinska knjiga je v zbirki „Monumenta litterarum slovenicarum“ pripravila izdajo monumentalnega Valvasorjevega dela „Die Ehre des Herzogtums Krain“ v faksimilu v približno 500 izvodih po ceni 2.900 din za izvod. V svojem zapisu o „najdražji slovenski knjigi“ je 24. februarja v Delu A. Inkret napisal, da se novega velikega založniškega podviga drži tudi nekaj snobizma. Na to pisanje se je že v naslednji številki oglasil Rado Bordon, in je očital Inkretu pomanjkanje poglobitve v pomembnost izdaje faksimila slavne Valvasorjeve knjige. S to novo izdajo bo knjiga ponovno dostopna vsaj v neki meri širšim množicam, kar se pa tiče prevoda v slovenščino, ki naj bi izšel, kot predlaga Inkret, v 4 knjigah, pa bi bil še mnogo dražji in zares nedostopen širšim krogom. Razen tega pravi Bordon, da je že l. 1936 prof. Mirko Rupel izdal prvi zvezek Valvasorjevega berila, drugi del, ki je bil že v polah pa je uničila vojna vihra. Po vojni je Mladinska knjiga že trikrat izdala Ruplovo Valvasorjevo berilo; zadnjič leta 1969, v katerem je prof. France Stele (ki je 21. februarja slavil 85-letnico, pa se ga ni noben časnik spomnil) napisal spremno besedo o Valvasorjevem grafičnem delu. Prof. Rupel je 1951 zapisal, da je prevel vse odlomke, značilne za Valvasorja, in tiste, ki utegnejo zanimati današnjega bralca. Bordon je tudi zapisal, da bi bil Valvasor, čigar 330-letnico rojstva bomo slavili 27. maja, upravičeno užaljen, če bi vedel, da njegovo življenjsko delo nekdo meri s cenami hladilnikov in pralnikov.

A. Inkret je na Bordonove misli takoj odgovoril v Delu 26. februarja.

Pravi, da je odgovoril zato, da bodo „stvari jasnejše in nesporazumi manjši“. Po Inkretovem mnenju Bordonu ni uspelo spodbiti osrednje ugotovitve, da je faksimile „Slave vojvodine Kranjske“ — razen za strokovjake — takorekoč docela neuporaben, saj se ponovnemu branju tega monumentalnega dela postavlja po robu tuj jezik, predvsem pa pisava, ki je že iz rabe. Tako pa je ta nova izdaja lahko namenjena ogledovanju, njen pomen je torej bolj „dekorativen in seveda do neke mere tudi snobističen“. Vsekakor bi boljše opravil nalogo slovenski prevod, ki ga pa še nimamo, čeprav je res „malo narodov, ki bi imeli tako obsežno monografijo o svoji deželi“ že konec 17. stoletja. Bordon pa se je po Inkretovem pisanju „premeteno izognil potrebi o slovenskem prevodu, češ, saj je že pokojni Rupel prevel vse, kar utegne zanimati bralca, poglobljajočega se z ljubeznijo v našo preteklost“. Glede primerjave knjigotrotške cene „Slave“ s cenami hladilnika, meni Inkret, da morda Valvasor le ne bi bil tako hudo užaljen, celo dobro se bi mu zdelo, da se vrednost knjige meri s cenami teh koristnih iznajdb naših dni.

NOVA SLOVENSKA ŠOLA V BEOGRADU

Beograjska občina razpravlja o zidavi slovenske šole v Novem Beogradu, kjer živi okoli 18.000 Slovencev. Sedaj se morajo voziti slovenski šolarji iz tega okraja skozi ves Beograd, če se hočejo učiti v materinščini. Prav zaradi oddaljenosti pa mnogi starši pošiljajo otroke v srbsko šolo.

TITO PRI SARAGATU IN PAVLU VI.

ATENTATI IN PROTESTI

Jugoslovanski komunistični diktator Tito se je sredi minulega tedna odpeljal iz Jugoslavije na uradni obisk Rima in v Vatikan.

Pred nekaj tedni je Tito tak obisk komaj nekaj ur pred svojim odhodom odpovedal, ker so v italijanskem parlamentu iz ust italijanskega zunanjega ministra padle grozilne besede na račun slovenskega in hrvaškega Primorja v bivši coni B Svobodnega tržiškega ozemlja.

Toda ker Titova Jugoslavija nujno potrebuje dobrega sosedo na svoji zahodni meji zlasti sedaj, ko je v narodnostnih, socialnih in gospodarskih zadevah notranje tako raztrgana, da se KPJ boji za njen obstoj v sedanji obliki, je Tito, ker mu za slovensko Primorje itak ne gre, na incident v rimskem parlamentu „pozabil“ in sta nato njegov zunanji minister Tepavac in italijanski zunanji minister Moro na sestanku v Benetkah določila datum sedanjega Titovega obiska.

Tito je s seboj popeljal svojo ženo in ostalo spremstvo. Kakor je običajno za državne ali vladne poglavarje, je bil sprejet pri italijanskem državnem predsedniku Saragatu. Rimske ulice, po katerih se je vozil Tito s svojim spremstvom, so bile močno zadržane z vojaštvom z nasajenimi bajoneti, radovednega meščanstva je bilo malo.

Tito je izkoristil svoje bivanje v Italiji za obisk več italijanskih mest; med drugim je bil v Turinu v Fiatovih tovarnah, ker Fiat izdeluje avtomobile tudi v Jugoslaviji. V severni Italiji se je sestal tudi s tam se mu dečim egipčanskim zunanjim ministrom Riadom.

24. kongres sovjetske KP

JUGOSLAVIJA PRISOTNA, KITAJSKA ODSOTNA

V torek, 30. marca, se je v Moskvi v tkim. Kongresni palači na Rdečem trgu začel 24. kongres sovjetske KP. S kongresom je sovjetska KP že eno leto v zamudi, ker bi morala po pravilniku kongres sklicati vsaka štiri leta. Sovjetski komunisti se izgovarjajo, da so morali spreminjati in prilagajati „novim razmeram“ nov petletni gospodarski plan, ker da so ga predelali tako, da so za vsakdanje življenjske potrebe določili večji proračun, kakor za težko industrijo.

Da bi tolažili vedno bolj nezadovoljno prebivalstvo v Sovjetski zvezi, je moskovska Pravda minulo nedeljo, dva dni pred začetkom kongresa, na prvi strani objavila članek, v katerem triumfalno sporoča sovjetskim državljanom, da „je sedaj prva sekcija av-

V ponedeljek, 29. marca, je bil Tito na kratkem obisku v Vatikanu, kamor se je pripeljal v fraku s cilindrom na glavi in z ženo Jovanko.

Nekaj ur pred Titovim prihodom v Italijo je v Milanu eksplodirala bomba in razbila okna na tamkajšnjem Titovem konzulatu, druga bomba pa je pognala v zrak del tračnice na progi Trst-Benetke. V Rimu so trosili letake v protest Titovemu obisku v Vatikan.

tomobilске tvornice v Togliatti-gradu na Volgi že v pogonu.“ V članku Pravda „čestita graditeljem tvornice“, ne omenja pa niti z besedico, da je bila zgrajena z italijansko pomočjo.

Medtem se je v Moskvi zbralo za kongres 5000 partijskih delegatov iz Sovjetije, poleg njih pa je v komunistično Meko prispela še množica komunistov drugih partij. Posebej je Pravda naznanila prihod tajnika severnovietnamske KP, ki je v Moskvo priletel skozi Peking, kjer se je prej razgovarjal s kitajskimi partijskimi veljaki.

Na kongres je prišla tudi Titova delegacija, medtem ko se je Tito sam sprehajal po Rimu in Vatikanu. Vsi pa so znova opazili odsotnost kitajske delegacije.

tiskovne atašeje pri svojih posaništvih. Njihova naloga je bilo zbirati novice in obveščati centralo o vseh stvareh, ki so imele zvezo, direktno ali indirektno s tiskovno službo. S tega razloga je bilo mesto vodje v tiskovnem uradu izredno važno. Tiskovni urad „je vedel vse“, ali je vsaj hotel vedeti. Moral je dognati dobre in slabe stvari na vladni plati, še bolj pa na nasprotni strani, moral je dati centrali zanesljiva poročila o vseh stvareh, zlasti o takih, o katerih se navadno ne piše. Ne smemo se čuditi, da je vlada vedno hotela na tako važnih mestih imeti „svojega“ človeka. Če se je vladna linija spreminjala, je kar vselej bil premenjan tudi šef tiskovnega urada v centrali in pri podružnicah.

Mesto šefa tiskovnega urada pri banki upravi v Ljubljani je potem, ko je prenehala diktatura in se je začelo polagoma vračati normalno politično življenje, je zasedel g. Pavel Grubišić, bosanski Hrvat po rodu, ki se je tako vrstel v slovensko življenje, da smo ga tudi Slovenci imeli za svojega, kar je v polni meri zaslužil.

Ena glavnih nalog g. Grubišića je bila, da je obveščal svoja šefa, t. j. g. Stoiadinovića in za njim g. Cvetkovića o tem, kaj se v Sloveniji dogaja in obratno je od tam prejemal navodila, kako vplivati z vladi ugodnimi novicami potom tiska in radija na javno mnenje. G. Grubišić je bil moč na svojem mestu. V centrali je užival popolno zaupanje svojih gospodarjev, kajti njegova poročila so bilo vedno popolnoma zanesljiva in verodostojna.

G. Grubišić je bil praktičen katoličan, velik prijatelj Slovencev. Bil je eden redkih ljudi, ki mu je dr. Korošec popolnoma zaupal in ki mu je tudi povedal marsikaj, kar ni povedal nikomur drugemu. To pa zato, ker je bil g. Grubišić naravnost šolski zgled zvestobe in vdanosti in ni bil zmožen ljudem, ki jih je spoštoval, napraviti nikake zahrbtnje ueste, kar se je sicer v političnih bojih in spletkah pogosto dogajalo. Srbska beseda „podvala“ je postala skupna fraza takratnega političnega besedniaka.

Rajni g. Pavel je bil tudi prijatelj slovenskega bana dr. Natlačena in drugih vodilnih osebnosti slovenskega političnega in javnega življenja. Vedno smo ga mogli videti blizu vodilnih naših moč, da je tako lahko z njemu lastno vestnostjo ugotavljal za svojo stroko zanimiva dejstva in izločal v svojih poročilih vse, kar bi lahko povzročalo zmedo in nezaupanje. Prav ta predvojnica leta so bila za Slovence politično izredno težka in treba je bilo izredne previdnosti v tisku in radiju, da kaka nepremišljenost ne bi sprožila plaz, ki se je pripravljala.

Med vojno in okupacijo je seveda Grubišićeva funkcija prenehala, ostal pa je na svojem mestu, čim manj viden. Tako mu je bilo mogoče zvedeti za mnoge reči, ki bi jih sicer ne bilo mogoče in narediti nešteto uslug svojim prijateljem in protikomunističnim Slo-

Modri mož premore več ko močni, razumni človek več ko krepki.

Sveto pismo, Knjiga pregovorov, 24, 5.

Slovenska zdomska knjižnica

Zahvala

Vseh zadnjih 25 let, kar sem leta 1945 zapustil domovino, sem zbiral slovenski tisk: knjige, revije, časopise in razne druge tiske, ki so izhajali kjerkoli v svetu izven Slovenije. Zbiral sem z namenom, da zbirko izročim v študijske namene kaki ustanovi, ki bi se za zbirko zanimala in z zbiranjem nadaljevala.

Odločil sem se, da celotno zbirko izročim Slovenskemu zavodu v Rimu, ki bo z zbiranjem tudi nadaljeval. Jaz bom zbiranje zaključil z 31. marcem 1971, od 1. aprila dalje pa bo Slovenik z zbiranjem nadaljeval.

Vse slovenske založbi in redakcije v zdomstvu sem o gornjem obvestil s posebnim pismom z dne 1. marca t. l., s prošnjo, da od 1. IV. dalje pošiljajo svoje tiske Slovenskemu zavodu v Rimu. Njegov naslov je COLLEGIO SLOVENO, Roma 00178, Via Appia Nuova 884, Italia.

Vsako leto sem v Zborniku Svobodne Slovenije objavljal pregled izdanih knjig. Verjetno je večina bralcev ZBORNIKA šla preko strani, na katerih je bil objavljen pregled knjižnih izdaj. Taki pregledi res niso zanimivi, ako se kdo izrecno ne zanima za našo knjižno produkcijo. Vsak bralec si pač nabavi tisto knjigo, ki ga zanima in jo želi imeti v svoji knjižnici vse drugo je zanj nezanimivo.

Drugače pa je za tistega, ki hoče biti na tekočem o vsej slovenski knjižni produkciji izven meja Slovenije.

Vse izdane knjige sem nabavljal že iz razloga, da sem novo izišlo knjigo lahko opisal v Pregledu. Nobena od založb in samozaložnikov ne prinaša bibliografskih podatkov svojih izdanih knjig, ko objavi, da je kaka knjiga izšla. Večino izdanih knjig sem moral dobesedno loviti. Ni bilo težko dobiti knjige naših večjih in stalnih založb: Mohorjeve družbe, Slovenske kulturne akcije itd., ker so mi jih pošiljale, čim so izšle. Težje pa je bilo dobiti knjige, ki so bile izdane izven teh založb in po samozaložnikih. Za izdajo teh knjig sem izvedel ob prebranju slovenskih listov, ki sem jih prejemal. Ko sem opazil objavo o novoizšli knjigi, sem moral isto takoj naročiti, ker je sicer lahko pošla.

Pri zbiranju tiskov pa mi je pomagalo več slovenskih izobražencev, ki so znali ceniti tako delo. Na tem mestu se jim sedaj želim zahvaliti.

Predvsem se moram zahvaliti vsem slovenskim založbam in redakcijam, ki so prav vse imele veliko razumevanje za moje delo. Posebno zahvalo pa sem dolžan tudi posameznikom.

Pri tem delu mi je zadnjih petnajst let zvesto stal ob strani in mi pomagal ravnatelj gospod dr. Anton Kacin v Trstu. Vsa ta leta je zame nabavljal knjige, ki so izhajale v Trstu in Gorici in mi jih redno pošiljal. Škoro vsaki pošiljki pa je dodajal še druge tiske, ker je vedel, da me bodo zanimali in spadajo v SZK. Čutim dolžnost, da se gospodu ravnatelju dr. Antonu Kacinu na tem mestu ob zaključku zbiranja za njegov trud in prijaznost javno prav iskreno zahvalim. Po njegovi zaslugi, ne samo, da sem mogel objavljati Pregled izdanih knjig, ampak so te knjige tudi SZK pripravljene, da bodo imele svoje odlično mesto v knjižnici Slovenskega zavoda v Rimu.

Poleg njega pa se moram zahvaliti mnogim, ki so mi pomagali pri zbiranju gradiva ali kako drugače.

Najprej naj se zahvalim uredniku in izdajatelju Zbornika Svobodne Slovenije g. Milošu Staretu, ker je vsa ta leta vedno našel prostor v Zborniku in objavljal pregled izdanih knjig.

Nadalje se moram zahvaliti predsedniku Slovenske kulturne akcije dr. Tinetu Debeljaku st., ki me je ob vsaki priliki bodril in navduševal, naj pričeto delo zbiranja nadaljujem. Poleg rednih izdaj SKA mi je vedno pošiljal tudi „male tiske“ SKA: programe, vabila, brošure in vse, kar je pač izšlo.

Naslednji, ki sem mu dolžan zahvalo za sodelovanje pri zbiranju gradiva za SZK je gotovo g. Rudi Smersu. Kadar koli izide v Argentini kako vabilo, program, brošura, okrožnica itd. vedno misli tudi na SZK in zbira zanj. Ko se mu tega nabere, naslovi in pošlje.

Precej knjig za SKZ je prispeval g. Peter Urbanc iz Toronta v Kanadi. Poslal je precej redkosti, ki bi mi brez njega nikoli ne prišle v roke. Prav lepa hvala.

Zahvaliti se moram tudi Mrs. Mary Debevec, lastnici dnevnika „Ameriška Domovina“, kakor tudi vsem ostalim, ki se tam trudijo s slovenskim časopisom. Vedno so mi šli radi „na roko“, kadar sem sitnaril za stvari, ki sem jih potreboval.

Redno sem prejemal tudi cerkevna OZNANILA tako iz Argentine, kakor tudi slovenskih župnij Marije Pomagaj in Brezmadežne v Torontu v Kanadi. Nisem pa prejemal cerkvenih Oznanih ostalih slovenskih župnij v ZDA, niti od sv. Vida; imam pa vse iz župnije Marijinega Vnebovzvetja, kjer sem sam faran. Lepo prosim vse slovenske župnije kjerkoli, da odslej redno pošiljajo svoja Oznaniila Sloveniku v Rimu. Zadostuje, ako pošljejo enkrat v mesecu kot tiskovino.

Pri zahvali ne smem pozabiti slovenskih frančiškanov v Lemontu, posebno zahvalo sem dolžan g. patru Fortunatu Zormanu OFM, ki je urednik verskega lista in koledarja AVE MARIA.

Tudi iz daljne Avstralije redno prejemam tamkašnje „MISLI“, ki jih urejuje in izdaja č. g. pater Bernard Ambrožič. Tudi njemu velja moja zahvala.

Naša največja slovenska zdomska založba je gotovo Družba sv. Mohorja v Celovcu. Poleg zahvale za dosedanje usluge Družbo prav lepo prosim, da odslej pošilja po en izvod svojih tiskovin Sloveniku v Rimu.

Vseh teh zahval pa ne morem zaključiti brez prošnje: kjer koli kdo izdaja kak slovenski list ali knjigo, naj pošlje po en izvod Slovenskemu zavodu v Rimu. Za to uslugo pa že v naprej vsem moja najlepša zahvala.

V Clevelandu, 15. marca 1971.

Zdravko Novak

Gospod Zdravko Novak je zaradi bolezni moral prenehati z ustvarjanjem in zbiranjem centralne knjižnice slovenske emigracije, kot kaže njegovo sporočilo. Ves sad svoje požrtvovalnosti in dela, ki je neprecenljive vrednosti za slovensko demokratično emigracijo, je poklonil Sloveniku v Rimu. Prepričani smo, da bo ta zavod znal ceniti delo velikega idealista s tem, da bo to njegovo delo nadaljeval in bo tudi vsako leto objavljal pregled vseh slovenskih publikacij, ki bodo izšle pri različnih založbah v zamejstvu in izseljenstvu, in ktere bo ta zavod prevzel, kot zaklad slovenske emigracijske ustvarjalnosti.

vencem sploh. Vemo pozitivno, da marsikdo še danes ne ve, da mu je rajni g. Pavel rešil življenje.

Dostikrat ljudje zamenjujejo dve ustanovi: tiskovni urad in tiskovno agencijo. Tiskovni urad je uradna ustanova, ki vodi zbiranje in razširjanje vesti nanašajočih se na državo in režim. Tiskovna agencija je pa trgovsko podjetje, ki za drag denar kupuje časopisne novice po vsem svetu in jih prodaja deloma domačim časopisom itd. deloma v tujino. Jugoslavija je nekdanje v demokratičnih časih imela Agencijo

„Avala“, trgovsko družbo, kjer je bila močno udeležena država, pa tudi razna časopisna podjetja in gospodarske ustanove, ki so imele interes na tem, da so bile hitro in solidno informirane o vseh panogah domačega in tujega javnega življenja.

Ljubljana je tudi imela podružnico „Avala“, ki pa je bila nekaj drugega, kot tiskovni urad s sedežem na banovini in s centralo pri ministrskem predstvi v Beogradu. Na tem mestu je g. Pavel Grubišić napravil Slovincem neprecenljive usluge.

Pavel Grubišić

V petek 26. marca je v Buenos Airesu manskije pri Hrvatih in Slovencih zabrnel telefon s sporočilom: Pavel Grubišić je umrl. Vsak, ki je sprejel to vest, je povesil slušalko in se zamislil. Pavel — umrl. Marsikomu se je utrnula solza. Pavel Grubišić, ena najbolj skromnih osebnosti v naši emigraciji, je bil najboljši poznavalec hrvaškega, srbskega, slovenskega ter jugoslovanskega političnega razvoja v desetletju pred drugo svetovno vojno. Njegovo, javnosti nepoznano delo, ni bilo v tistih dobi brez vpliva na razplet marsikaterga političnega dogodka. Malo jih je v emigraciji, ki to vedo.

Življenjepis Pavla Grubišića je bil v kratkih besedah ta: rojen je bil 19. novembra 1898 v Glamoču v Bosni; rimskokatoliške vere; v Sarajevu je končal osem razredov gimnazije z maturi. Diplomiral je na pravni fakulteti zagrebške univerze. Bil je aktiven delavec v hrvaških narodnih, kulturnih in prosvetnih organizacijah. Več let je bil član uredništva „Hrvaške Straže“. Pozneje je prešel v službo k centralnem presburoju predsedstva jugoslovanske vlade. Od leta 1935 je bil uslužben v Ljubljani na banski upravi kot šef centralnega presburoja (tiskovnega urada) za Dravsko banovino. Po končani vojni in revoluciji je kot odločen protikomunist odšel v emigracijo v Argentino. Junaško je prenašal vso težo emigranta-razumnika. Poročen je bil z Olgo Drovenik iz Ljubljane. V srečnem zakonu se jima je rodila hčerka Helena.

K pogrebu, ki je bil v soboto, 27. marca, na Chacariti, so prišli Hrvati in Slovenci. Vsi so prišli iz resničnega in globokega spoštovanja do pokojnega prijatelja Pavla, ki je bil kljub skromnosti zelo pomembna osebnost.

Od Slovencev so bili navzoči tudi nekateri predstavniki javnega življenja: bivši celjski župan in član načelstva SKD-SLS, dr. Alojzij Voršič, član NO Rudolf Smersu, podpredsednik SKD-SLS za Južno Ameriko, Pavel Fajdiga, pevovalca SPZ Gallusa, dr. Julij Savelli odbornica Zveze žena ga. Danica Petričkova in drugi.

Pogrebne molitve je zmoli ob grobu p. Lino Pedišić OFM, delegat hrvaških dušnih pastirjev v Argentini. Po opravljenih molitvah je pater Lino v imenu Hrvatov pokojnemu Pavlu spregovoril poslovljne besede in prikazal njegovo osebnost: bil je zaveden Hrvat, vzoren kristjan, dosledno načelen in dober človek.

Nato je pristopil k odprtemu grobu dolgoletni pokojnikov osebni prijatelj Miloš Stare in izrekel Pavlu Grubišiću tele poslovljne besede:

„Dragi Smajo! Dovolj, da Te zadnjkrat imenujem z imenom, s katerim sem Te tolikokrat nagovoril in kakor smo Te imeli navado klicati v prijateljski družbi.

Skromen je ta pogreb. Resnica pa

je, da je znak veličine vsake stvari prav v skromnosti in preprostosti. Ti si bil skromen in preprost, toda velik po čudovito lepih lastnostih.

Prepričan sem, da ti je v zadoščenje, ker smo zbrani ob tvojem grobu Hrvati in Slovenci. Bil si z dušo in srcem Hrvat ter si neizmerno ljubil hrvaško zemljo. Nam, Slovincem, pa si bil prijatelj, kot smo jih imeli malo. Zvest Hrvatstvu in prijatelj Slovincem. Z zvestobo in prijateljstvom ter globokim krščanskim prepričanjem si rešil tisto, kar zgleda med nami včasih nerešljivo.

Srečal si se pri Bogu s tvojimi dragimi Hrvati in prijatelji Slovenci. Ne pozabite na nas. Pomagajte nam s prošnjo pri Bogu, da bi po tvojem zgledu z zvestobo in prijateljstvom v krščanstvu gradili našo bodočnost. Hrvatje, zvesti Hrvatstvu, Slovenci, zvesti slovenstvu. Med seboj pa prijatelji.

Dragi Smajo, hvala ti za vse!

Po teh besedah Miloša Stareta so pogrebci izrekli izraze sočustvovanja vdovi gospe Olgi in hčerki Heleni. Za tem so se v tihi žalosti razšli.

Delo Pavla Grubišića

Vsaki moderni državi je veliko na tem, da svet o njej dobro misli. Novice o tem, kaj se v državi dogaja, se širijo v svet potom tiska, po radiju in televiziji in potom fotografij in filmov, ki prikazujejo zanimive in za dobro ime države koristne dogodke. Zato je političnemu vodstvu države povsod priključen poseben oddelek, čigar naloga je pošiljati v svet dobre novice o državi in trenutni vladi, zasledovati, kaj dogreba in kaj slabega pišejo in govore o državi v tujini, kontrolirati, kaj pišejo in govore sredstva obveščanja v domovini in dajati navodila, kaj in kako naj poročajo. Povsod imajo to nalogo takozvani tiskovni uradi, presburoji ali kakor se že imenujejo. Tudi Jugoslavija je imela tak urad. Središče tega urada, „presburo“ smo mu nekdanje rekli, je bilo v ministrskem predstvi. Tam so se zbirale novice, tičoe se države in vlade, od doma in iz tujine. Od tam so se širile za vlado zanimive in koristne vesti v obratni smeri: po domovini in po svetu.

Vlada je imela doma svoje referente pri vsaki banski upravi, v tujini pa

Novice iz Slovenije

LJUBLJANA — Medzaložniško Sotvetovo nagrado za najboljši literarni prevod v letu 1970 je dobil pesnik in prevajalec Jože Udovič za prevod romana Hermana Brocha Vergilova smrt, ki je izšel v zbirki „100 romanov“ Cankarjeve založbe.

MARIBOR — Na stomatološkem pregledu mariborskih študentov prvih letnikov visokošolskih zavodov so ugotovili, da so imeli le štirje popolnoma zdrave zobe, pregledali pa so 946 študentov. In od teh štirih študentov z zdravimi zobmi sta bila dva inozemska študenta. Iz drugih podatkov je razvidno, da je v ustih pacientov, ki se zdravijo v mariborski zobni ambulanti, povprečno 14 zdravih zob. Ker pa zobozdravstvenih delavcev, zaposlenih seveda, primanjkuje, se je zdravstvena „čakalna doba“ povečala. Za zdraviljenje nepravilne rasti rasti zob je treba v Mariboru čakati „samo“ eno leto. Za mostičke in protetične sredstva pa so uvedli knjigo naročil in v marcu prijavljeni bodo prišli na vrsto šele koncem maja. Zavod za zaposlovanje pa ima v Mariboru tri višje dentiste na spisku brezposelnih.

LOGARSKA DOLINA — Dva vzhodnonemška alpinista, člana odprave, ki trenira v Savinjskih Alpah na južnem pobočju Turske gore, sta se 10. marca hudo ponesrečila. Ko sta sestopila, ju je plaz potegnil za seboj in ju vlekel 500 m v dolino. Kljub vsemu sta imela srečo, izklopala sta se iz snega in se hudo ranjena zavlekla v spalni vreči. Dva tovariša iz iste odprave, ki sta ostala v steni, sta nato poklicala reševalno službo na Jesenicah, Kamniku in Celju. Nemški alpinisti so šli tovarišema takoj na pomoč, slovenski reševalci pa so ju nato spravili v Kamniško Bistrico in od tam v bolnišnico v Ljubljano.

LJUBLJANA — Na mednarodnem sejmu športnih izdelkov v Muenchnu je slovensko podjetje športnih izdelkov Elan doseglo med 853 razstavljalci iz 25 držav velik uspeh z novim izdelkom. Elan je izdelal smuči, ki imajo v sredi vdelana močna magneta. Zato smučarjem ne bo treba smuči vezati z jermeni, marveč le drski ploskvi stisniti drugo k drugi in je že nared za prenos. Ta novost — magnetne sponke — je žela mnogo priznanja v svetu, med 2000 različnimi tipi smuči, razstavljenimi v Muenchnu.

LENDAVA — V lendavski občini so se odločili za rejo kuncev, katerih meso bodo izvažali predvsem v Italijo. V ta namen so kupili na Madžarskem plemenske kunce s podporo združenja kmetijskih proizvajalcev Agria, ki je prevzelo tudi komercialne posle. Kmetje, ki so se prijavili kot rejci teh domačih živali, bodo že letos prodali za izvoz okrog 6000 kuncev.

LJUBLJANA — Sindikat delavcev storitvenih dejavnosti je predlagal republiški skupščini spremembe zakona o delovnih razmerjih delavcev, ki delajo pri zasebnih delodajalcih. Po tem predlogu naj bi delodajalci in delavci sklepali kolektivne pogodbe, ki bi podrobneje uredile sklenitev sklenitev de-

lovnega razmerja, nastop dela in razporeditev dela, delovni čas, počitek, dopuste in ostale odsotnosti z dela, plačo, nadomestila in povračila ter druge prejemke delavcev na podlagi delovnega razmerja, obveznosti delodajalca za zboljšanje življenjskih pogojev delavca, delovne dolžnosti in odgovornosti delavca in prenehanje delovnega razmerja. Po izjavi Jožeta Vidica, ki je predsednik republiškega odbora tega sindikata, bi se ta kolektivna pogodba ločila od kolektivnih pogodb, ki jih sklepajo sindikati v kapitalističnih državah — predvsem v tem, da v kapitalističnih kolektivnih pogodbah prevladuje tarifni aspekt. — Izgleda, da je Vidic kaj slabo poučen o kapitalističnih kolektivnih pogodbah.

ŽIRI — Tovarna „Alpina“ bo letos izdelala okrog 150.000 parov smučarskih čevljev, od tega bo izvozila na „konvertibilna“ tržišča — ZDA, Kanada, Švico in v skandinavske države ter Japonsko 130.000 parov. Kljub povečani produkciji pa bodo imeli pri Alpini veliko težav zaradi devaluacije dinarja, ker morajo uvažati nekatere surovine, ki jih doma ne proizvajajo ali ker ne služijo za izvoz.

RADENCI — Radenska je 1. marca poslala na trg v območju Maribora, Reke in Karlovca prvo pošiljko nove brezalkoholne pijače „Diet“ z minimalno kalorično vrednostjo na bazi mineralne vode. Pijatek v literski steklenici vsebuje vsega 90 kalorij, odlikuje jo pa veliko vitamina C, B-6 in pantotenske kisline (vitamin iz B kompleksa).

AJDOVŠČINA — Zaradi velike suše vozijo ajdovski gasilci vodo v cisternah prebivalcem višjeležečih krajev na Vipavskem. Za zdaj jo dovažajo le posameznikom, ki naročijo vodo. Toda če ne bo kmalu dežja, bo pomanjkanje vode postalo splošen pojav.

BLED — Od leta 1938 pa do letos je Bled dobil le 1758 novih postelj. To dejstvo in pa vedno večje zanimanje tujih turistov je privedlo do načrtov za graditev velikega hotela na Milnem, ki naj bi imel 600 postelj, 1360 sedežev, v njem pa naj bi delalo 330 oseb. Načrte je izdelal ing. Rado Jeme iz blejskega zavoda za urbanizem.

Umrli so od 4. marca do 10. marca:

LJUBLJANA — Ata Mayer Josip, upok.; Alojz Maver; Franc Sušter; Metka Mahkota, 80; Marija Cankar r. Rebolj; Mici Noč-Lazarini, 95; Marija Bec r. Pungertar; Ivan Drogenik, klep. mojster; Vinka Sedej; Marija Mestek r. Štrukelj; Nuška Jaklič, b. učit. in upok. bančna uradnica; Miha Kovačič, b. trgovec; Anton Rupnik, upok.; Franc Toni, upok.; Janez Kokalj; Anton Rasperger, 90, v. svetnik v pok.; Peter Zobec, sam. obrtnik; Valentin Jesih, kot. tehnik; Ciril Suhadolc, avtotapečnik; Janez Markelj, delavec.

MARIBOR — Wolfgang Majer; Franciška Malešič, 73; Skok Marjeta, 93, upok.; Kranjc Anton, 38, brezposeln; Matija Marič, 62.

DRUGI KRAJI — Srečko Vršič, župnik, 81, Marija Snežna na Veliki; Jože Lovrenčič, salezijanski duhovnik, 77, Trstenik; Marica Strahovnik r. Šeligo, 77, Podčetrtek; Jože Perko — Jo-

SLOVENC I V A R G E N T I N I

Osebnosti

Družinska sreča: V družini Franceta Ranta in njegove žene gospe Lojzke roj. Kokalj iz Morona se je 13. 2. t. l. rodil sinček, ki je pri krstu prejel ime Karel Danijel. Srečni družini naše čestitke.

Krščen je bil Danijel Jože Lovšin, sin Jožeta in gospe Angele roj. Moder. Krstil ga je dr. Alojzij Starec. Botrovala pa sta gđ. Julka Moder in Ignacij Grohar. Srečnima družinama naše čestitke.

BUENOS AIRES

Občn zbor SDO in SFZ

V nedeljo, 21. marca, sta bila v Slovenski hiši v Buenos Airesu redna zvezna občna zborna Slovenske deklške organizacije in Slov. fantovske zveze.

Občni zbor SDO je vodila dosedanja predsednica Marija Zorec. Po poročilih zveznih odborov in predsednic krožkov iz Berazateguija, Carapachaya, Castelarja, Ramos Mejije, San Justa, San Martina in Slovenske vasi, je podal duhovni vodja g. dr. Alojzij Starec nekaj misli o življenju in delu Zveze in članic v preteklem in bodočem letu. Po odmoru so sledile volitve. Po predhodnih volitvah v posameznih krožkih so bile v novi odbor izvoljene Pavla Andrejak, predsednica, Nevenka Vidmar, Zorka Gris, Kristina Golob, Ana M. Klanjšček, Rozi Munda in Mimi Mramor.

V novem odboru SFZ pa so: Miha Stariha, predsednik, Jani Gris, tajnik, Ludvik Kopač, blagajnik, Marjan Habič, kulturni referent, Janez Belič, športni referent, Kržišnik in Truden, odborniki. V novem odboru zaenkrat manjka zastopnik San Martina.

V svetu SDO in SFZ pa so poleg članic in članov odbora še vsi predsedniki krajevnih odsekov in predsednice krožkov.

Mladinske duhovne vaje

Slovensko dušno pastirstvo je v marcu organiziralo štiri skupine duhovnih vaj za mladino. 7. marca so bile za dekleta do 16. leta starosti, naslednjo nedeljo pa za dekleta od 16. leta starosti. 21. marca so se k duhovnim vajam zbrali mlajši fantje, 28. marca pa starejši fantje. Udeležba je bila precej

štev. Joža — b. mešar in gostilničar; Tržič; Antonija Kokalj, Vrhpolje pri Moravčah; Jožefa Bratec r. Vračun, Loka pri Zusmu; Angela Bučar r. Podjed, Kostanjevica na Krki; Marija Zupan r. Burja, Boh. Bela; Angela Tome, Sela pri Grosuplju; Boris Jošt, upok., Pivka; Rudi Jereb, sedlar, Vrhnik; Anton Širok, upok., Litija; Drago Cergol, škofije; Janez Zlogar, 73, Radovica; Ivan Andromako, žel. upok., 80, Guncelje; Alojzija Rozman r. Kramar, 76, Šentlovenec; Barbara Kos r. Bašelj, 86, Veliki Kal; Jože Medved, Lesce; Franek Lokovšek, Krka; Janjo Trampuš, up., Črnuče; Ana Jerina, Vevče; Lovro Mejač, žel. upok., Borovnica; Alojz Johan, 72, Zaboršt; Jože Zakrajšek, Nova vas na Blokah; Franciška Čemažer, železniki; Ivan Nadoh, Hruševje pri Postojni; Andrej Pipan, Vižmarje; Franc Pesjak, žel. v p., Jesenice; Franc Zalar, Dosloviče; Tatjana Samonig r. Lukež, Vrba ob Vrbskem jezeru; Ivana Petkovšek, 86, Celje; Fani Likar r. Biasizzo, Postojna; Frida Baumgarten r. Grossman; Franc Develjak, upok., Kočevje; Ivan Kozmenko, Sinja Gorica; Marija Pušlar, Stranka vas; Ana Berčič r. Tome, Polje; Vili Semec, pleskar, Krško; Franc Zevnik, kmet, 59, Čatež; Janjo Zupančič, upr. hotela Rudar, Trbovlje; Marija Šterbenec r. Lakner, Zagodac.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

imenovan dr. Arturo Mor Roig, predsednik posl. zbornice za časa zadnjega ustavnega predsednika Ilia, pripadnik Ljudske rad. stranke, kateremu pripisujejo načrt povratka v demokracijo v razdobju osemnajstih mesecev. Značilno je tudi, da je dr. Balbin, predsednik Ljudske radikalne stranke (uradno so še vse stranke razpuščene) dejal, da ostaja dr. Mor Roig zvest vodstvu te stranke. Na imenovanje Mor Roiga in tako neuradno na delo vlade so pristali tudi zmerni peronisti, ki so z radikali povezani po takimenovanem manifestu „La Hora del Pueblo“. Vse seveda v upanju na skorajšnjo napoved volitev v dogledni dobi.

Opazovalci sedaj menijo, da bo vlada gen. Lanusseja skušala državo pripeljati na demokracijo pot. Istočasno pa bo s krepkimi gospodarskimi ukrepi skušala ojačati državno ekonomijo in zlasti olajšati položaj revnejših slojev. V ta namen so že z zakonom potrdili delo paritetnih komisij. Te bodo sedaj lahko svobodno sklepale kolektivne pogodbe in tudi povišice plač, katerih višina končno ni omejena. S tem si skuša vlada dobiti zaslonbo še v najvažnejšem faktorju: v ljudstvu.

dobra. Deklet je prišlo 152, fantov pa 98. Skupno torej 250.

Duhovne vaje so bile v Škofovem zavodu, vodil jih je g. Franc Urbanija.

Zveza slov. Mater in žena

V četrtek, 25. marca je predaval v Slov. hiši pri sestanku Zveze slov. mater in žena č. g. Jurij Rode.

Tretji svet, mamila in moralno okolje naše mladine, so bile glavne točke razgovora Vsebine za to so dali odgovori fantov in deklet na gornja vprašanja. Nekatera od teh so npr.: Kakšen vpliv ima mišljenje tretjega sveta na fante in dekleta? Glede mamil — jih poznajo, poznajo nevarnost, se jih bojijo uživati ali imeti opravka z njimi? Kakšno je, moralno gledano, argentinsko in slovensko okolje v katerem živijo fante in dekleta?

Namen razgovora je bil po možnosti spoznati resničnost o tem ter odgovore primerjati z mnenjem staršev. Iz treh nevarnosti je razvidna trojna skrb in dolžnost: ohraniti fante in dekleta v čistosti krščanskega nauka; ohraniti jih zdrave kot ljudi, pred nevarnostjo človeka uničujočimi mamili in ohraniti jih pošteno, srčno močne in čiste, v kakršnekoli okolju naj že delajo, študirajo in živijo.

Živahna debata, ki je sledila predavanju je pripomogla k razčiščenju mnenj v marsikateri točki in žene potrdila v prepričanju, da sta materina in družinska vzgoja najvažnejši za poznejši razvoj otrokove osebnosti. Č. g. Rodetu iskrena hvala za izčrpno predavanje in še kdaj nasvidenje.

SAN JUSTO

Zaključek počitniških dni

Kaj vse zmore skupna požrtvovalnost, je bil letos nov dokaz uspeha pri zaključku počitniških dni. Razstava, bogata kot še nikoli, je vsem gospe, ki so pomagali pri učenju in izdelavi ročnega dela, bila prav gotovo v veliko zadoščenje. Okrog 60 otrok je vsako sredo obiskovalo dom, 12 gospa in dva gospoda pa so skušali dati iz sebe, kar največ mogoče, da bi bili vsi dnevi, ki jih je bilo komaj sedem, dobro izrabljeni. Naj gre s tega mesta zahvala vsem, ki so se trudili za uspeh teh dni in vztrajali pri delu, da smo mogli pripraviti tudi malo prireditev. Petje, rajanje, razstava oblek, ki je bila pokazana in razložena po dekletu, ki jo je sama napravila, in odlični šaljivi prizori fantov, so res pokazali, kako dobro se da izrabiti čas pri otrocih ne samo z delom, ampak tudi z zabavo.

RAMOS MEJIA

Občni zbor deklškega krožka

19. marca je bil občni zbor deklškega krožka iz Ramos Mejije. Za predsednico je bila izvoljena Adrijana Telič, za tajnico Ivanka Makovec, za blagajničarko Andreja Škerlj, za delegatino pri Zveznem odboru pa Pavla Andrejak. V odboru so še Katica Lipušček, Marjetka Durič, Polonca Pintar Nežka Kastelec in Saška Zupan.

Pozdrav s srede morja

Ne dolgo tega, 15. marca, se je poslovl od nas požrtvovalni član naše skupnosti, Anton Nose. Odšel je na pot v Nemčijo, kjer se bo po 26 letih znova sestel s svojo ljubljeno ženo, zopet videl svoje sinove in hčere.

Anton Nose je bil v slovenski skupnosti v Argentini delavna oseba. A tega svojega dela ni obehal na veliki zvon; rajši se je odločil za tiho, a vztrajno opravilo, kjer ni časti, so pa odgovornosti, ki vsak dan terjajo žrtve in zavzetosti.

S svojega potovanja je poslal pismo s prisrčnimi pozdravi, ki se glasi takole:

Na morju, dne 15. 3. 1971.

Draga mi slovenska skupnost! Predragi mi Slovenci v Argentini!

Vozim se po morju, samo enkrat sem videl v daljavi hribovje, potem nič več.

Jutri, ob 6. jutraj, pridemo v Santos. Vožnja je zelo lepa, brez viharjev in neverjetna čistota na ladji. V kabini

DAR

Gospa Smilja Šimenc je darovala za tiskovni sklad Svobodne Slovenije 5.000 pesov v spomin svojega rajnega moža Mirka Šimenc. — Najlepša hvala.

VEČKRAT NAŠI BRALCI SPRAŠUJEJO, KATERE SO GLAVNE TEŽKOČE, NA KATERE NALETIMO OB IZDAJANJU VSAKOLETNEGA ZBORNIKA SVOBODNE SLOVENIJE.

Na neka vprašanja moramo neizogibno odgovoriti, da je eden največjih problemov prav ekonomska plat založbe. Svobodna Slovenija nima kake denarne zaslonbe, s katero bi lahko mirno in brez skrbi točno in brezhibno izdajala to vsakoletno najprezentativnejšo knjigo slovenske demokratske emigracije.

To zaslonbo nam lahko date VI. — Kako? Prav lahko: Naročite takoj ZBORNIK SVOBODNE SLOVENIJE 1970, ki je že v tisku. Plačajte prednaročilni obrok 1.500 pesov. Preostanek (le 900 pesov) pa boste plačali ob prejemu knjige.

Čakamo na Vaš odgovor!

Vsak teden ena

V GORICAH

Cvetko Golar

Od Mure odtrgal oblak se je skorcev, v Jeruzalem družba se je napotila — jasmine in sonca iz polnih je korcev nebeška jesen na gorice razlila.

Odcvetel med trsjem že mak je rdeči, a zdaj zažarela je loza in brajda, na polni, bleščeči se grozd in dehteči poslala čebelo ocvela je ajda.

Glasno od klopotev odmevajo griči, domijo veselo, zamolklo, počasi, skrivnostno in mirno med listi jim črčki odpevajo v soncu s sanjaviimi glasi.

Po meji mlada se deklica šeta, objestnim, nevlajenim gostom se smeje, in s trto in grozdem si čelo opleta in gleda za škorce v sinjine brez meje.

Pred dvajsetimi leti v "Svobodni Sloveniji"

29. marca 1951 — št. 13

ŠOLA

...Bolj kot v domovini, nas bo v tujini reševala kvaliteta. Pomislimo: v Velikem Buenos Airesu pride približno na tisoč prebivalcev en protikomunističen Slovenec! Kaplja v morju! V istem mestu živi sedemsto tisoč Italijanov in prav toliko špancev in močne skupine drugih narodnostipa se komaj kdo zmeni zanje. Za nas se bodo zmenili le tedaj, če se bo lahko na sto krajih ponavljalo: najboljša uradnica Slovenka, najvestnejši knjigovodja — Slovenec, najboljši mehanik — Slovenec, najpoštenejši trgovec — Slovenec, najmočnejši obrtnik — Slovenec, najolikanejši in najboljši tovariš — Slovenec in najboljši kristjani v fari — Slovenci. Samo na ta način nas bo veliki svet spoznal in čutil z nami.

Šole odpirajo na novo vrata. Tisoče slovenskih otrok bodo starši pošiljali vanje. Daj Bog, da bi te šole, z odličnim sodelovanjem očetov in zlasti mater, vzgojile iz naših mladih kvalitetne ljudi, ki bodo kos nalogam, ki jih v svetu čakajo, kjer koli bodo, obenem pa nikdar ne pozabili, kdo so in kje mora biti njihovo srce.

Šole odpirajo na novo vrata. Tisoče slovenskih otrok bodo starši pošiljali vanje. Daj Bog, da bi te šole, z odličnim sodelovanjem očetov in zlasti mater, vzgojile iz naših mladih kvalitetne ljudi, ki bodo kos nalogam, ki jih v svetu čakajo, kjer koli bodo, obenem pa nikdar ne pozabili, kdo so in kje mora biti njihovo srce.

Zelo težko sem se ločil od ljubljene Argentine; kar težko mi je bilo, čeprav sem pri ta trdih. Težko sem se ločil od sina Maksa in žene, še najbolj pa od male Klavdije. Tolažim se s tem, da bom kmalu videl svojo ljubljeno ženko in svoje ljubljene ostale otroke in vnuke.

Prav iskrene ter prisrčne pozdrave vsem Slovincem! Z Bogom!

Vaš

Nose Anton

OBVESTILO OGLAŠEVALCEM

Ker bo prihodnja številka Svobodne Slovenije, ki izide Veliko noč, dvojnega obsega, moramo z oddajo tvarine v tiskarni pohiteti. Zato prosimo vse oglaševalce: podjetnike, domove in organizacije, ki imajo namen objaviti velikonočne oglase in voščila v našem listu, da te oddajo do nedelje, 4. aprila, dopoldne v naši pisarni v Slovenski hiši, ali v skrajnem slučaju do ponedeljka opoldne v tiskarni, Estados Unidos 425, Capital. — Za razumevanje najlepša hvala.

PO ŠPORTNEM SVETU

Jugoslovansko nogometno prvenstvo prvo kolo spomladanskega dela — se je igralo v belem. Vsa igrišča so bila 8. marca pokrita s snegom. Ljubljanska Olimpija je kar dobro startala: premagala je vodečega Partizana iz Beograda z 2:0, in je na odličnem petem mestu z 20 točkami. Tudi Maribor, ki je sicer slabo uvrščen, je doma pribral eno točko proti Rdeči zvezdi. Mariborčani pa se bodo morali pošteno potruditi, da bodo prišli na zeleno vejo. So s 14 točkami na 16., to je predpredzadnjem mestu.

V Makedoniji v Mavrovem je bilo 8. marca zaključeno IV. balkansko prvenstvo v smučanju. V alpskem smučanju so se kar dobro uvrstili slovenski tekmovalci, tako so v veleslalomu pobrali tri zlate medalje v vseh kategorijah: med člani, mladinci in mladinkami; v veleslalomu je dobil zlato medaljo član Gazvoda, potem ko so zaradi smole izpadli iz nadaljnega tekmovanja favoriti Romun Cristea ter Kavčič in Jakopič. Brez zmage so ostali jugoslovanski reprezentanti v tehkih in štafetah, zasedli so v tehkih drugo mesto a v štafetah le tretje. Na prvenstvu so bili najuspešnejši Bolgaci, ki so osvojili 6 zlatih, dve srebrni in 4 bronaste medalje, sledi Jugoslavija s 4, 3 in 5. Romuni so bili tretji, Turki pa zadnji. Tekmovanje je ves čas motilo vreme — čeprav je za smučanje potreben sneg, ga je bilo preveč ker je stalno naletaval.

Na svetovnem prvenstvu skupine B v hokeju na ledu ki se je začelo 6. marca v Švici, jugoslovanska ekipa nima posebnih uspehov. V prvi tekmi so izgubili z Norveško s 3:6, premagali so Avstrijo s 3:1, nato pa izgubili z Vzh. Nemčijo 3:5 in Švico s 3:8. V prvih tekmah so igrali jugoslovanski reprezentantje zelo slabo, z Nemčijo pa so izgubili po smoli. Posebno proti Švici. Bili so popolni gospodarji na terenu, a gola niso in niso mogli zabiti. Na Olimpijadi v Grenoblu je Jugoslavija v "B" skupini zasedla s slabšo igro a veliko sreče prvo mesto; sedaj pa so kljub odlični igri po štirih kotih skoraj na dnu lestvice.

Za dobro voljo

Korupcija v Jugoslaviji

Vprašanje: Ali mislite, da je pri nas kaj korupcije?

Odgovor 1.: Zaradi nje celo v zvezni skupščini niso mogli razpravljati o njej.

Odgovor 2.: Pri nas ni korupcije, razen če mislite pri tem na socialistično podkupovanje.

Odgovor 3.: Kaj se sprenevedaš, saj v našem leksikonu pod „korupcija“ razločno piše: „Podkupljivost odgovornih oseb v kapitalističnem svetu!“

Podjetniki, delavci, uradniki, upokojeanci, moški in ženske, otroci, stari, mladi, suhi, debeli, vsi so zastopani med 1.200 člani naše zadruge. Če slučajno vi še niste pristopili v naš krog, storite to čimprej, v vašo korist. To vam svetuje

Kreditna zadruga

S. L. O. G. A.
(Cooperativa de Crédito Ltda.)

Bmé, Mitre 97

Tel. 658-6574

Ramos Mejía

Uradne ure: ob torkih, četrtkih in sobotah od 16—20.
Varna in dobro obrestovana naložba za vaš denar. Posojila, menjava čekov in menic, pod zelo ugodnimi pogoji.

OBREDI VELIKEGA TEDNA V SLOVENSKI HIŠI

Cvetna nedelja, 4. aprila, ob 9.30: blagoslov oljk; procesija; sv. maša. — Velikonočne butarice bodo na razpolago pred sv. mašo.

Veliki četrtek, 8. aprila, ob 19: Slovensna večerna maša Gospodove večerje, prenos sv. Rešnjega Telesa in češčenje po sledečem redu: 20-21 žene, 21-22 dekleta, 22-23 možje, 23-24 fantje.

Veliki petek, 9. aprila, ob 19: Berili in evangelij Gospodovega trpljenja in smrti po Janezu; slovesne prošnje, razkrivanje in češčenje križa, sv. obhajilo, križev pot.

Velika sobota, 10. aprila, ob 22: 1. Slavje luči, 2. besedno bogoslužje, 3. krstno bogoslužje, 4. evharistično bogoslužje — slovesna sv. maša velikonočne vigilijske.

Pri obredih bo pel SPZ „Gallus“.

Starši! Pripeljite k obredom svoje otroke, da bodo spoznali in doživeli lepoto velikonočnih obredov v domačem jeziku.

SLOVENSKO KATOLIŠKO AKADEM-SKO DRUŠTVO PRIREJA TEOLOŠKI TEČAJ ZA LAIKE

S tem skuša SKAD prispevati svoj delež pri kulturnem prizadevanju slovenskega izobraženca v Argentini. Izobraženec se danes ne more več zadovoljiti z verskim znanjem, kakor ga je prejel v šoli. Njegovo versko življenje in nevarni časi, v katerih živi, zahtevajo poglobitev njegovega verskega znanja, kar nam bo skušal posredovati sistematičen študij teologije v teološkem tečaju.

Tečaj bo skozi vse leto (april—oktober) in sicer vsako drugo in četrto soboto v mesecu od 17—19. Začetek tečaja je 24. aprila. Tečaj namerava obdelati vso teološko materijo v treh letih, vendar pa je vsakoletna snov neka celota zase. Tečaja se lahko udeleži vsakdo, ki je končal 4. letnik kakšne srednje šole. Prispevek za tečaj je pet pesov za osebo za vse leto.

Letošnja snov tečaja je dogmatska teologija in sicer: O Bogu (enem in trojnem); o božjem stvarjenju (sve., angeologija, antropologija); o drešenju (Kristusova oseba, njegovo odrešilno delo, mariologija).

Tečaj se bo vršil le, če bo prijavljenec vsaj 12. Letos vodi tečaj prof. A. Kukovica S.J. Prijave se sprejemajo do 15. aprila in sicer pri: predsedniku SKADA J. Dobovšku (tel. 60-0643), v dušnopastirski pisarni in pri predavatelju (tel. 657-1992, 97).

OBVESTILA

PETEK, 2. aprila 1971: Voditeljski tečaj ima v Slovenski hiši ob 20.30 drugo sejo v letošnjem letu.

SOBOTA, 2. aprila:

Srednješolski tečaj ravn. M. Bajuka v Slovenski hiši na Ramón Falcónu. Ob 16. ev. maša. Po njej vpisovanje, ponavljalni izpiti in seja profesorskega zbora. Začetek rednega pouka bo v soboto, 24. aprila.

SKAD vabi na predavanje g. Tineta Debeljaka ml. o temi: Prostor in čas (v filozofiji in po Einsteinu) ob 19.30 v Slovenski hiši.

NEDELJA, 4. aprila:

Na Pristavi v Castelarju 3. velika tombola.

SOBOTA, 10. aprila 1971:

V Slomškovem domu ob 19 uprizaritev Kristusovega trpljenja in vstajenja. (Pasijon).

V Slovenski hiši ob 22 velikonočni obredi.

NEDELJA, 11. aprila 1971:

V Slomškovem domu ob 18 velikonočna maša. Ob 20 uprizaritev Kristusovega trpljenja in vstajenja.

V Našem domu v San Justu po sv. maši vabi mladina na velikonočni sestanek.

SOBOTA, 17. aprila 1971:

SKAD prireja v Slovenski hiši ob 19.30 debatni večer. Predaval bo g. Jure Rode o tretjem svetu, mamilih in naši mladini.

NEDELJA, 18. aprila 1971:

Slovenski dan na Pristavi.

NEDELJA, 25. aprila 1971:

V Slovenskem domu v San Martinu deseta obletnica blagoslovitve doma.

PRISPEVAJTE V TISKOVNI

SKLAD SVOB. SLOVENIJE!

JAVNI NOTAR
FRANCISCO RAUL
CASCANTE
Escribano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires
Pta. baja, ofic. 2
T. E. 35-8827

UNIV. PROF.

DR. JUAN BLAZNIK

špecialist za ortopedijo
in travmatologijo

Ordinira v torek, četrtek in soboto
od 17 do 20

C. José E. Uriburu 285, Cap. Fed
Zahtevajte določitev ure na
telefonu 49-5855

Dr. Tone Žužek
ADVOKAT

Uradije od 17.30 do 19.30.
Ponedeljek, sredo, petek

Lavalle 2331, p. 5. of. 10
T. E. 47-4852

DRUSTVENI OGLASNIK

Ponovno opozarjamo na otroško oddajo pri slovenski radijski uri, ki bo v petek, 2. aprila, ob 21 na LS Radio América.

Seja Medorganizacijskega sveta bo v petek, 2. aprila 1971, prostorih ZS.

Slovenski dan bo na belo nedeljo, 18. aprila, na Pristavi.

Mednarodna socialna zaščita sprašuje po g. Ivanu Ermencu, roj. v Primožu pri Ljubnem, na prošnjo njegovih sorodnikov. Če kdo kaj ve o njem, prosimo, da sporoči Zedinjeni Sloveniji.

V CARAPACHAYU

bo v nedeljo 4. aprila po sv. maši
ob 11.30

skupno kosilo

Vabljeni vsi člani in prijatelji!

Popoldne bo g. msgr. A. Orehar ob 15.30 imel v Domu stanovsko predavanje za žene.

Obletnica Doma v Carapachayu
bo v nedeljo, 2. maja.

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Miloš Stare

Director: Tone Mizerit

Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. E. 69-9503
Argentina

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775
TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824
Registro Nacional de la Propiedad
Intellectual N° 1.086.173

Naročnina Svob. Slovenije za leto 1971: za Argentino \$ 3.500.—. Pri pošiljanju po pošti \$ 3.600.—. ZDA in Kanada 13 USA dolarjev; za Evropo pa 15 USA dolarjev za pošiljanje s aviomailo pošto. — Evropa, ZDA in Kanada za pošiljanje z navadno pošto 9 USA dol. Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Buenos Aires. T. E. 33-7213

PORAVNAJTE ZAOSTALO
NAROČNINO!

SLOVENSKA VELIKA NOČ

v Slomškovem domu, Castelli 28 — Rmos Mejía

NA CVETNO NEDELJO, 4. APRILA, OB 9 DOPOLDNE:

Blagoslov oljk in butaric, procesija po vrtu in sv. maša.

NA VELIKO SOBOTO, 10. APRILA, OB 19 ZVEČER:

PASIJON — vprizoritev Kristusovega trpljenja in vstajenja.

NA VELIKO NEDELJO, 11. APRILA, OB 18 POPOLDNE:

Slovesna velikonočna sv. maša, nato ob 20 zvečer:

PASIJON

Pridimo, da bomo v vsej globini deležni skrivnosti in veselja velikonočne Aleluje!

KAM GREMO NA CVETNO NEDELJO?

VSİ NA PRISTAVO V CASTELARJU, KJER BO OB 15

3. Velika Tombola

Gotovo boste zadeli glavni dobitek: KRASNO SPALNICO, izdelek mizarskega mojstra g. Franceta Gričarja.

Poleg tega še nad 50 tombol; 150 kvatern in nad 200 činkvinov Soloobvezni otroci dobe pri vходу eno tablico brezplačno.

Kuhinja bo imela na razpolago izvrstne domače krvavice, pečenice in še mnogo drugih dobrot. Tudi dobre kapljice ne bo manjkalo.

Priložnost imate, da izdatno podprete gradnjo novega doma na Pristavi.

KUPITE TABLICE V PREDPRODAJI! DARUJTE DOBITKE!
NA VESELO IN SREČNO SVIDENJE!

Aleksander Solženicin

En dan Ivana Denisoviča

Šuhovu je bilo všeč delati skupaj s Kilgasom. Le to mu ni ugajalo, da Kilgas ni kadil, in seveda v paketih ni prejemal tobaka.

Kilgas je imel gotovo dober spomin. Komaj sta namreč dvignila desko in pod njo še eno, se je že prikazal zvitek strešne lepenske. Izvlekla sta ga, in se znašla pred problemom: kako naj ga odneseta? Težava ni bila v straži na stolpih, kajti ti skrbijo le, da bi jetniki ne pobegnili iz zone; kaj delajo znotraj nje, jih nič ne briga. Tudi se jima ni treba bati, da bi srečala taboriščnega paznika, saj ti sami kradajo na debelo, kjer morejo. Paziti se morata le delovodje iz vrst svobodnjakov, in pa dolgonogega škuropatenka. Škuropatenka je sicer navaden jetnik, prava ničla. Vendar je njegova naloga, da pazi dele montažnih hišic, da jih ne ukradejo jetniki. In prav on jima je nevaren, če ju zasači na odprtem prostoru.

Tedaj si je domislil Šuhov: — Veš kaj, Vanja: vodoravno ga ne smeja nesti. Drži ga pokonci in pojdiva počasi tako, da ga skrivava s svojimi telesi.

Šuhov je res dobro pogruntal. Nesla sta sicer težko. Bilo je kaj neprikladno;

pa sta le stisnila zvitek med sabo in nesla, kakor bi šlo za tretjega človeka. Če bi kdo pogledal z boka, bi pa videl le dva jetnika, ki hodita tesno drug ob drugem.

— Ko bo delovodja zagledal lepenko na oknih, se bo takoj zavedal, od kje smo jo vzeli, — je rekel Šuhov.

— Briga nas! je odvrnil Kilgas. — Rekli bomo, da je lepenka že bila na oknih, ko smo mi prišli v toplarno. In čemu bi jo smenali.

Torej je bilo vse v redu. Le prsti — odreveneli so zaradi slabih rokavic, da jih kar ni čutili. Sicer je pa glavno, da so noge tople. In škornji kar držijo, celo levi škorenj dobro ohranja toploto. Roke se bodo pa že na delu ogrele.

Kar počez sta gazila. Potem sta našla sledove sank, s katerimi so verjetno peljali cement v toplarno.

Toplarna se je nahajala na hribčku. Takoj za njo se zona konča. Odkar so tu ustavili delo, je preteklo že več tednov, zato je vse okoli zameteno s snegom. Sledovi nog in sank so bili tu zelo vidni. Brigada je že začela z lesenimi lopatami odmetavati sneg in delati cesto za dovoz s tovornjaki.

Tudi dvigalo v toplarni ni bilo v

13

redu. Da bi ga le popravili. Elektromotor se je bil pokvaril, in kaj verjetno je, da bodo morali opeko in malto nositi po stopnicah v prvo nadstropje.

Poslopje toplarne in elektrarne je dva meseca počivalo; sivo je bilo, s snegom obmetano in zapuščeno. Sedaj pa je prišla stočetrtja in poslopje z okolišim je zaživelo. V čem neki je duša brigade? Praznik trebuha, mraz in poka, nikjer ognja, da bi se ogrel, a s stočetrtjo se je tu znova začelo življenje.

Maltarka se je razletela prav pred vhomom. Stare preperene deske niso vzdržale; Šuhovu se je zdelo, da ne bodo prinesli cele. Stvar je bila popolnoma jasna, in čeprav ni bil nikdo kriv, je brigadir lepo po predpisih kiel. Ko pa je zagledal Kilgasa in Šuhova z zavojem lepenske, se je razveselil, in takoj stvari razporedil drugače: Šuhov je moral k peči, da namesti dimnik, da bi tako čim prej lahko zakurili; Kilgas je moral prevzeti skrb za popravilo maltarke. Obema je dodelil pomagaveč. Okna pa so bila dvakrat širša od lepenske in težava je bila v tem, kako jih zamašiti. Treba bo kombinirati. Pa kaj, ko ni tako dolgih letov. In lesa ne bo dal delovodja. Brigadir je pogledal na okoli. Rešitev je bila samo ena. Sneti in uporabiti letve, ki so služile za ograjo na stopnišču v prvo nadstropje. Bodo

pač nosači morali paziti, da ne štrbunknejo s stopnic.

Marsikdo se bo vprašal, zakaj neki gara jetnik deset let v taborišču? Lenari naj. Dan bo že kako prebil, noč pa je njegova.

Vendar tako ni mogoče. Zakaj vodstvo je izumilo brigado. In ta ni v ničemer podobna oni na svobodi, kjer zasluček posebej dobi Ivan Ivanovič, in posebej Peter Petrovič. Brigada je v taborišču v takem stanju, da je ne priganja administracija, temveč priganja jo jetniki drug drugega. Pravilo je tako: ali dobe vsi člani brigade dodaten obrok, ali pa vsi poginejo. Misliš, gad, da bom jaz stradal, če ti ne boš delal? Ne, baraba, garaj!

V položaju, v katerem se je znašla stočetrtja, pa sploh ni bilo misliti na lenarjenje. Če hočeš ali ne, se moraš zasukati in pohiteti. Če čez dve uri ne bo gorel ogenj, nas bo vse hudič vzel.

Pavlov je prinesel orodje; naj vsak vzame svoje. Tudi nekaj pločevinastih cevi je prinesel. Kleparskega orodja sicer ni, pa bo že šlo. Tudi s kladivom in sekirico si je lahko pomoči.

Šuhov je kar v rokavicah krepko tolkel dlan ob dlan, potem pa se je lotil cevi. Sestavil jih je in utrdil v stiku; zopet tolkel ob roko, in nato nadaljeval z delom... Ometačo je medtem že skril v bližini. V brigadi so sicer vsi dobri

ljudje, a marsikdo bi mu jo zamenjal, celo Kilgas.

V tem trenutku so vse šuhove misli le v delu. Vse skrbi in težave so splahnele, le to grunta, kako bi upognil in pritrdil cev. Gopčika je poslal po žico. Z njo bo cev pritrdil na okni, da se ne bo kadilo v dvorani.

V kotu je sicer še druga peč, ki ima zidan dimnik. V njej že gori močan ogenj. Pokrita je z železno ploščo, na kateri so natresli pesek, da bi se otajal in posušil. Pesek nosita kapitan in Fetjukov na okornih nosilih. Za to delo ni treba kaj velike spretnosti in brigadir ga navadno naloži bivšim direktorjem. Fetjukov je bil menda direktor važnega podjetja. Vozil se je z avtomobilom.

V začetku je hotel Fetjukov ukazovati kapitanu; potem pa ga je enkrat kapitan usekal v gobec in tako sta se pomirila.

Člani brigade so se zatekli k peči, kjer se je sušil pesek. Pa jih je brigadir odpodil:

— S pestjo vas bom pogrel! Najprej si moramo urediti!

Če je bil pes kdaj tepen, je zadosti, da mu pokažeš palico. Mraz sicer pritiska, a brigadir še bolj. Čeprav neradi, so jetniki odšli od peči vsak k svojemu delu.

(Dalje prihodnjic)